

# Henryk Bogacki

---

"Es geht um mehr als Zölibat : ein Bericht über die V. Plenarsitzung des Pastoralkonzils der niederländischen Kirche", Erwin Kleine, München 1970 : [recenzja]

---

Collectanea Theologica 41/4, 185-186

---

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

miast Eugen Walter, kierujący kształceniem religijnym dorosłych we Fryburgu Badańskim, zajmuje względem nich stanowisko krytyczne (s. 94—122). Dzięki temu czytelnik zapoznaje się nie tylko ze śmiałymi propozycjami reorganizacji parafii, ale ma możliwość poznać również słabe punkty nowych koncepcji pastoralnych.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Erwin KLEINE, *Es geht um mehr als Zölibat. Ein Bericht über die V. Plenarsitzung des Pastorkonzils der niederländischen Kirche*, München 1970, Verlag J. Pfeiffer, s. 212.

Omawiając kolejne publikacje E. Kleinego na temat poszczególnych sesji holenderskiego synodu pastoralnego, doszliśmy do sprawozdania z piątego posiedzenia (4—7 stycznia 1970 r.), które wywołało wiele reperkusji w całym Kościele. Główną przyczyną stała się dyskusja nad kapłańskim celibatem. Sprawa ta, jakkolwiek najgłośniejsza, nie wyczerpywała tematyki tej sesji, co autor podkreślił w tytule sprawozdania. Zasadniczym jej ośrodkiem była sytuacja kapłana w Kościele. Kwestia ta interesuje nie tylko Kościół holenderski, ale nabiera znaczenia jednego z centralnych zagadnień dyskutowanych w całym Kościele. Problem obowiązkowego celibatu nie jest kluczem dla rozwiązania wszystkich bolączek nękających współczesnych kapłanów. Daremnie przeciwnicy obowiązkowego celibatu upatrują w jego zniesieniu uniwersalne lekarstwo na malejącą ilość powołań kapłańskich i trudności dzisiejszego kapłana. Również radykalni zwolennicy utrzymania obowiązku celibatu myślą się, gdy sądzą, że w ten sposób uchronią kapłanów przed wszelkimi niebezpieczeństwami. Byłoby również uproszczeniem twierdzić, że problematyka kapłaństwa jest właściwa tylko Holandii i krajom podobnie „zarazonym”. Kryzys przeżywają kapłani na całym świecie, choć różne są jego objawy. Kwestia obowiązkowego celibatu stanowi tylko jeden, niewątpliwie najgłośniejszy punkt.

W sposobie pojmowania Kościoła zachodzi przemiana. Upatruje się w nim nie tyle wspólnotę kultową dla zabezpieczenia zbawienia jednostek, ile pielgrzymujący lud Boży, solidarny ze światem i jemu służący, powołany do składania inspirującego i krytycznego świadectwa. Na tym tle kształtuje się odmienny model kapłana: od kultycznego ujmowania kapłaństwa przechodzi się do akcentowania w nim elementów profetycznych. W takim ujęciu konieczność utrzymania obowiązku celibatu nie jest dla wszystkich tak oczywista jak poprzednio.

Tego rodzaju przemiany w pojmowaniu Kościoła i kapłaństwa następują stopniowo, nawet w Holandii, choć ostatnio wszędzie obserwuje się przyspieszanie tego procesu. Kleine wiernie referuje przebieg i zasadnicze punkty dyskusji, jaka toczyła się w Holandii wokół i podczas V sesji synodu pastoralnego, nad sposobem pojmowania kapłaństwa. Dyskusja ta dotyczyła właściwej koncepcji zakonników i kapłanów w Kościele współczesnym. Podstawę stanowiły dwie relacje, które analizowały problematykę w oparciu o badania prądów występujących w Holandii oraz podawały zalecenia pastoralne dla potrzeb Kościoła holenderskiego (treść obu relacji podaje autor w dokładnym streszczeniu, s. 51—126). Można podziwiać odwagę patrzenia bez złudzeń na rzeczywistość, a zarazem żarliwe usiłowanie realizowania autentycznego chrześcijaństwa w zmienionych warunkach.

Przy okazji dyskusji i reakcji na nią w świecie katolickim ujawniło się jeszcze raz, że obecnie wśród katolików istnieją rozmaite koncepcje Kościoła. Jego wizja soborowa powoli zdobywa autentycznych zwolenników, którzy nie ograniczają się do cytowania uchwał soboru, ale próbują wyprowadzić z nich dalsze, niekiedy odważne konsekwencje. Z konieczności są one rozmaite w zależności od potrzeb poszczególnych Kościołów partykularnych. Ta-

ki pluriformizm powoli zyskuje w Kościele prawo obywatelstwa. Powolność ta jest zrozumiała na tle uniformizmu panującego od wielu wieków w Kościele katolickim.

*Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa*

*Kirche in Freiheit. Gründe und Hintergründe des Aufbruchs in Holland, Freiburg-Basel-Wien 1970, Verlag Herder, s. 168.*

Kilka lat temu całkiem nieoczekiwanie Kościół holenderski stał się przedmiotem zainteresowania z racji zjawisk zachodzących tak na polu teologii, jak w formach życia chrześcijańskiego. Jakkolwiek po zakończeniu holenderskiego synodu pastoralnego, zaciekawienie to zmalało, jednakże fenomen holenderski wymaga spokojnej analizy i przyswojenia przez Kościół jego elementów pozytywnych. Pomocą służy niniejsza książka, kreśląca tło i przyuczyny przełomu w Kościele holenderskim. Dziesięciu autorów, członków tego Kościoła (najgłośniejsi wśród nich to E. Schillebeeckx, P. Schoonenberg, H. Oosterhuis) omawia najbardziej palące problemy. Czytelnik może zapoznać się z następującymi tematami: teologia (E. Schillebeeckx), Pismo św. i katecheza (H. Renckens), władza (H. Ernst, biskup Bredy), synod pastoralny (J. A. G. Tans), liturgia (H. Oosterhuis), życie kapłanów i zakonników (P. Schoonenberg), pozycja kobiety w Kościele i jej udział w duszpasterstwie parafialnym (T. Govaart-Halkes), celibat kapłański (R. Bunnik), ekumenizm (N. van de Akker), ruch „Schalom” (P. Reckman).

Są to właściwie wywiady, przeprowadzone przez H. Hillenaara i H. Petersa z autorami, na wymienione tematy. Dzięki temu relacje odznaczają się świeżością i osobistym zaangażowaniem, choć nie dają wyczerpujących analiz sytuacji na poszczególnych odcinkach w Holandii. Czytelnik otrzymuje raczej impresje poszczególnych osób, ale zajmowana przez nie pozycja w życiu religijnym tego kraju, rekomenduje je jako środek poznania prądów nurtujących tamtejszy Kościół.

Rozwój teologii w Holandii cechuje uwzględnianie rzeczywistej sytuacji i potrzeb człowieka. Tymczasem w innych krajach Europy zachodniej nadal przeważa skłonność do budowania abstrakcyjnych systemów, przy minimalnym zwracaniu uwagi na ich przydatność dla życia chrześcijańskiego. Wskutek tego teologia holenderska pochwalic się może stosunkowo niewielką ilością dzieł naukowych, dominuje natomiast zaangażowana publicystyka teologiczna wraz z nieodłączną tendencją do powierzchowności, pośpiesznego uogólniania i demagogii. Jednakże właśnie w Holandii najwyraźniej zaznaczył się zwrot we współczesnej teologii, która porzuca „uzasadnianie” każdorazowej sytuacji w Kościele, a przyjmuje funkcję krytyczną wobec przejawów życia kościelnego i chrześcijańskiego. Taka teologia również podlega krytyce ze strony urzędu nauczycielskiego i wspólnoty wierzących.

Książka stanowi pomoc dla orientacji i prostowania poglądów na charakter przemian zachodzących w chrześcijaństwie holenderskim.

*Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa*

Willem H. VAN DE POL, *Die Zukunft von Kirche und Christentum*, Wien-Freiburg-Basel 1970, Verlag Herder, s. 360.

Kilka lat temu van de Pol opublikował książkę na temat końca „konwencyjonalnego chrześcijaństwa”<sup>1</sup>. Opisał w niej trafnie kryzys konwencyo-

<sup>1</sup> W. H. van de Pol, *Das Ende des konventionellen Christentums*, Wien-Freiburg-Basel 1967; por. *Collectanea Theologica* 38(1968) z. 4, 205—206.